

ליזכרון עולם
האשה החשובה
ודפת צדקה וחסד
מרת
רחל שוורץ ע"ה
בת ר' יעקב ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

המאור היומי

גליון יומי ללומדי הדף היומי

מוגש על ידי "מאורות הדף היומי" בני ברק ת.ד. 471 טלפון: 03-5775333 פקס: 03-7601020 דוא"ל: meorot@meorot.co.il

גליון מס' 423

יום חמישי ז' בטבת תשס"ז (28/12/2006) / מסכת ראש השנה דף כ"ג

הלכה יומית

מתוך "מאורות ההלכה"

דף כג / הכנות ליום טוב וכבודו

בגדי יום טוב

מצוה ללבוש כסות נקייה לכבוד יום טוב, ולא ילבש ביום טוב בגדי חול¹. דבר זה דרשו חכמינו ז"ל מהפסוק 'וכבדתו מעשות דרכיך' שלא יהיו מלבושיך בשבת כמלבושיך בחול², והוא הדין לענין יום טוב³. ומצוה שילבש בגדי יום טוב, מיד לאחר שרחץ את גופו, על כן כשרוחץ בביתו, טוב שירחץ סמוך לערב, וילבש בגדי יום טוב מיד, שאז ניכר שלובשו לכבוד יום טוב⁴.

בגדי יום טוב משובחים משל שבת

מי שידו משגת, צריך שיהיו לו בגדים מיוחדים ליום טוב. ובגדים אלו יהיו משובחים יותר מבגדי השבת, לפי שחייב אדם לשמוח ביום טוב, ודבר זה אף הוא בכלל השמחה⁵.

הדיבור ביום טוב

לא יהיה דיבורו של האדם ביום טוב כדיבורו בחול. דבר זה למדוהו חז"ל מהמשך של הפסוק הנ"ל, שנאמר בו 'וכבדתו מעשות דרכיך ממצוה חפצך ודבר דבר', ודרשו חז"ל - שלא יהיה דיבורך בשבת כדיבורך בחול. ואף ביום טוב אנו מזהירים בזה, שהרי גם הוא נכלל בפסוק זה, כמבואר לעיל⁶.

מקורות וציורים

¹ סי' תקכ"ט במ"ב ס"ק ג.

² וכפי שהיה רבי יוחנן קורא לבגדיו 'מכבדותי' ופירש רש"י לפי שהבגדים מכבדים את בעליהם - גמרא שבת דף ק"ג ע"א וברש"י ד"ה מכבדותי.

³ סי' רס"ב ס"ק ה' ובסי' תקכ"ט במ"ב ס"ק ג'. ועיין בסי' תקכ"ט בבה"ל ד"ה לכבודו ולענגו כמו בשבת שכל המקרא הזה מדבר הן לענין שבת והן לענין יום טוב.

⁴ דרכי משה סי' ר"ס ס"ק א' ובסי' רס"ב סעי' ב' ברמ"א ובמ"ב ס"ק י"ב.

⁵ סי' תקכ"ט סעי' א' ובמ"ב ס"ק י"ב ובכף החיים אות כ"ג.

ובראש השנה, [אף שגם בו יש את המצוה של 'ושמחת בחגך' - עיין בסי' תקצ"ז במ"ב ס"ק א'] לא ילבש בו בגדי רקמה ומשי כמו בשאר יום טוב, כדי שיהא מורא הדין עליו, אלא ילבש בגדים נאים לבנים. ובמקום שאין נוהגים ללבוש לבנים, על כל פנים לא ילבש בגדים חשובים כל כך - סי' תקפ"א במ"ב ס"ק כ"ה.

וכשיום טוב חל במוצאי שבת, לא ילבש בגדי יום טוב סמוך לחשיכה, משום שנראה כמכין משבת ליום טוב, אלא, או שילבשם מוקדם יותר ויכוון בהם גם לכבוד שבת, או שימתין עד הלילה ואז ילבשם - כף החיים סי' תקכ"ט אות כ"ג.

⁶ שם בבה"ל ד"ה לכבודו. ופרטי הדינים מבוארים בסי' ש"ז ש"ז.

על סדר היום

הנושאים המרכזיים בדף היומי

מנושאי הדף

השאת משואות, אימתי?

שליית אלמוגים מקרקעית הים

בית יעזק או בית יזק

לפני החמה או לאחר החמה

הנפת משואות על ראשי ההרים להכרזת ראש חודש

המשנה מספרת, כי בעת שהיו בית הדין מקדשים את החודשים, היו משיאים משואות באותו לילה כדי להודיע לבני הגולה שהיום היה ראש חודש. אדם עלה לראש הר המשחה והניף משואות אש, לפיד גבוה, והתושבים בהר הסמוך שראו את משואות הניפו גם הם משואות אש וכך היו תושבי ההרים שמתאריך ישראל עד בבל מדליקים משואות אחת אחרי השניה, עד שהמשנה מתארת כי כל הגולה נראתה כמדורה ענקית.

לא בכל ראש חודש השיאו משואות, אלא כאשר ראש חודש חל ביום השלושים של החודש החולף, או-אז הודיעו לבני הגולה כי כבר היום קודש החודש. אולם, אם נוכחו בני הגולה כי לא הונפו משואות - הבינו כי ראש החודש נקבע יום אחר כד.

שליית אלמוגים מקרקעית הים

בין העצים המכונים 'ארז' נכלל עץ האלמוגים. הגמרא מתארת כיצד היו מעלים מן הים עץ יקר זה. מביאים ששת אלפי בני אדם למשך י"ב חודש, ויש אומרים שנים עשר אלף למשך ששה חודשים. אנשים אלה ממלאים ספינה ענקית בחול, ולכששוקעת הספינה עד קרקעית הים יורד ממנה אמודאי וקושר בחבלי פשתן את עץ

בית יעזק או בית יזק

חצר גדולה היתה בירושלים ובית יעזק היתה נקראת, ולשם היו מתכנסים העדים שבאו להעיד על ראיית הלבנה, וסעודות גדולות היו עושים להם שם כדי שיהיו רגילים לבוא ותמיד יהיו עדים שיעידו כי ראו את הלבנה. בראשונה כשהיו העדים באים לשם בשבת מחוץ לתחום שבת, לא התקין רבן גמליאל הזקן שיוכלו ללכת משם אלפיים אמה לכל רוח כשאר תושבי ירושלים. ואכן בגמרא התעורר ספק האם שמה של החצר נגזר מלשון: "אסור בזיקים" [ירמיה מ/א] על שם שהיו באי החצר ההיא כמו אסירים שאינם רשאים לצאת ממנה.

לפני החמה או לאחר החמה

כל עד היה נחקר על ידי בית הדין בארוכה.

המשנה אומרת כי בין יתר השאלות שהציגו בפניהם בית הדין, שאלום: אמור! כיצד ראית את הלבנה? לפני החמה או לאחר החמה. אם אמר לפני החמה לא אמר כלום". כלומר, אם אמר שפגימתה, היינו: הצד הקעור, פנתה לכיוון החמה - עדות שקר בפיו, כי "מעולם לא ראתה חמה פגימתה של לבנה". הצד הקעור (הפנימי) של חרמש הירח פונה תמיד מן השמש והלאה, והצד הקמור (החיצוני) של חרמש הירח - מול השמש.

כמו כן שאלום, אם קצותיו של חרמש נטו לצפון, לדרום או למרכז.

להרחבה בנושא זה, כמו גם בנושאים אסטרונומיים נוספים הנוגעים למסכת ראש השנה, ניתן לקרוא ב"מבוא אסטרונומי למסכת ראש השנה" שבהוצאת מאורות הדף היומי.

במקום זה

באפשרותך להנציח את יקירך.

לפרטים: 03-5775307 (שי)

בגמרא המיוחדת
"מהדורת נר תמיד"
בהוצאת מאורות הדף היומי

לפרטים והרשמה: (שי)
טל. 03-5775307 פקס. 03-6702010

הקדם והנצח את נשמת יקירך ז"ל
שיום הזיכרון שלהם חל בחודשים:
שבת - אדר - ניסן - אייר

כי
נר מצוה
ותורה אור